

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 6:43 | 6:59 | 6:53 | 7:02

מוצאי שבת 7:58 | 8:00 | 8:01 | 7:59

רבינו תם 8:38 | 8:40 | 8:41 | 8:38

משכיל לדוד

השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך

לחלישות הדעת בקרב קטני אמונה אשר ישאלו - אם עלינו לשבות ממלאכה ימים כה רבים במשך השנה, מנין תמצא לנו פרנסתנו. לכן אמר הקב"ה לבניו להרים את ראשית העומר לפני הכהן, ועל ידי זה לראות בחוש כיצד אין בכוח תרומתם לגרוע מפרנסתם, ואדרבה, דביקותם בדרך התורה והמצוות תביא ברכה בפרנסתם, ואדמתם תצמיח להם תבואה מרובה ומשובחת פי כמה וכמה.

ומובא בחז"ל (שמו"ר נב, ג) מעשה בתלמיד אחד של רבי שמעון בן יוחאי שיצא לחוצה לארץ וחזר עשיר, והיו התלמידים רואין אותו ומקנאין בו והיו מבקשים לצאת לחוצה לארץ, וידע ר"ש והוציאן לבקעה אחת של פגי מדון ונתפלל ואמר - בקעה בקעה מילאי דינרי זהב, התחילה מושכת דינרי זהב לפניו, אמר להם אם זהב אתם מבקשים הרי זהב, טלו לכם אלא היו יודעין שכל מי שנוטל עכשיו הרי את חלקו של עוה"ב הוא נוטל שאין מתן שכר התורה אלא לעוה"ב, הוי 'ותשחק ליום אחרון'.

משמעו זאת התלמידים, הבינו את תוכחתו הסמויה של רבם, ומתוך שהתחזקה בקרבם הידיעה מה גדול שכרם של ההולכים בדרך ה', עזבו מאחוריהם את כל הרכוש והאוצרות שאספו, תוך שמשננים לעצמם שהעושר והאושר האמיתי צפון להם לעולם הבא.

ולשיטת רבי שמעון כל העולם כולו עומד רק על התורה לבדה, על כן לא ראה כל צורך שהאדם יצא ויעבוד לפרנסתו, מתוך שחזקה היה עליו שהלומד תורה ומטייע בעבודת ה', הקב"ה כבר ידאג לו לפרנסתו (ברכות לה, ב).

ומובא בגמרא (שם) שבאחד הימים שוחח רבי שמעון עם חברו רבי ישמעאל, ובעוד שרבי שמעון טען שעל האדם להיות עסוק רק בעסקי התורה לבדה, טען רבי ישמעאל שיש לשלב תורה ועבודה גם יחד בבחינת השתדלות לפרנסה, ומובן שהדגש העיקרי צריך להיות בתורה הקדושה. ואמנם ברי שדרך העולם היא כדרכו של רבי ישמעאל, ורק יחידי סגולה יכולים לאמץ את שיטתו של רבי שמעון הטוען שיש לעסוק בתורה לבדה ללא כל עיסוק צדדי נוסף - היכול להסיח את דעתו של הלומד. ומובא בגמרא - אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידן.

ואמנם אנו הקטנים איננו מגיעים לקצה קומתו של רבי שמעון שכל כולו היה קודש לה', אך עם זאת עצם ההתבוננות בדמות רבת הוד שכזו, בכוחה לחזק את האמונה בקרבנו ולהעמידנו על כך שמוזונותיו של אדם קצובים לו מראשית שנה ועד אחריתה, על ידי אדון הכל הבוחן את מעשיו ופוסק את דינו על פיהם. והוא שאמר הכתוב (תהלים נה, כג) 'השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך', שעל ידי שתיתלה את ביטחונך בבורא שידאג לפרנסתך, כך תזכה ל'והוא יכלכלך'.

"כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן" (ויקרא כג, י)

ציונתנו התורה להביא את ראשית קציר העומר אל הכהן, ולאחר מכן להתחיל לספור שבע שבתות שהם חמישים יום עד לחג השבועות - חג מתן תורה. ושואלים רבותינו מהי הסיבה שציונו הבורא להביא את ראשית קצירת העומר לפני הכהן, וכמו כן מהי הסיבה שיש למנות חמישים יום מפסח ועד עצרת. לכאורה הקב"ה היה יכול לצוות על ישראל לחוג את חג השבועות החל ביום ו' בסיוון, אף מבלי למנות קודם לכן חמישים יום.

ונראה לבאר שכל סיבת גאולת בני ישראל ממצרים הייתה עבור קבלת התורה וירושת הארץ - בכדי לקיים את המצוות התלויות בה ולבנות לקב"ה בית בחירה. והנה ידע הקב"ה שעם ישראל יבואו לידי תמיהה - ופרנסה מנין, שאם כל ימיהם יהיו מוקדשים ללימוד התורה ולקיום מצוותיה, מנין ירוויחו את לחמם.

ולכך ציווה הבורא על בני ישראל שמיד בהיכנסם לארץ ירימו את התבואה הראשונה הצומחת בשדותיהם ויביאו אותה לפני הכהן, על מנת לחזק בקרבם את הידיעה שלא כוחם ולא חילם עשה להם את החיל הזה, אלא הקב"ה בטובו ובחסדו הוא זה שזן ומכלכל את האדם הכל על פי מעשיו (אלשיך ויקרא כג, ט-י). שאם בני ישראל ילכו בדרך התורה והמצוות, הרי שהקב"ה ימציא להם את מזונם בשפע אף מבלי שיצטרכו להתאמץ ולהתיגע לשם כך, ואמנם לתת לאדם את מזונו ללא כל גיעה מצידו אי אפשר, היות ונתקלל האדם "בזיעת אפך תאכל לחם", אך יש זיעה ויש זיעה, ואדם שיקפיד לילך בדרך ה', זיעתו לא תהיה מרובה.

אם כן הבאת ראשית התבואה שהצמיחה הארץ לכהן, באה כדי ללמד לבני ישראל את הידיעה שמוזנם ולחמם אינו תלוי ביגיעתם בלבד, אלא הקב"ה שהינו זן ומפרנס לכל מקרני ראמים ועד ביצי כינים, הוא זה שעתיד להמציא להם את פרנסתם באם ישמעו לקולו וידבקו בתורתו.

ומיד לאחר שבני ישראל מרימים את תרומתם לכהן המובאת מראשית תבואתם, הם מתחילים לספור את העומר מתוך ציפייה לקראת מתן תורה, על מנת להוכיח בזה שכל מרצם ומגמתם מוקדשים לתורה לבדה, מתוך ידיעה שרק התורה היא המעניקה טובה וברכה לאדם. וכגון זה בחור המצפה בכיליון עיניים לחתונתו, נוהג למנות את הימים שעוד נותרו עד למועד בו הוא עתיד לקדש לו אשה, וככל שעוברים הימים והתאריך המיוחל הולך וקר, גדלה בו ההתרגשות והשמחה. ואף בני ישראל נצטוו למנות את העומר לקראת מתן תורה, כדי להוכיח בזה את גודל תשוקתם לקבל את התורה, היות והיא זו המעניקה להם חיים ופתיחת את אוצרות השמים לרוב להשפיע עליהם רוב שפע טובה וברכה.

המתבונן יראה שבפרשה זו פרשת אמור מוזכרים בין השאר מועדי ישראל ושבתינו, ונראה לתת ביאור בדבר, שריבוי השבתות והחגים בגלגל השנה עלולים לגרום

הילולא דצדיקא

- יט - רבי עזרא עטייה ראש ישיבת 'פורת יוסף'
- כ - רבי יוסף וולטון
- כא - רבי ראובן פינטו מו"ץ במראש
- כב - רבי שלמה אליעזר אלפנדר - הסבא קדישא
- כג - רבי שמואל פלורנטין רבה של שאלוניקי
- כד - רבי ברוך בן חיים רב קהילת 'שערי ציון'
- כה - רבי חיים חורי ראב"ד גאבס

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

איך אנו שומרים את המצוות?

אם נשאל את עצמנו מדוע אנו מוגדרים כ'שומרי תורה ומצוות', ומהי השמירה שבה אנו עוסקים? על מה בדיוק אנו צריכים לשמור? נגלה שהביטוי 'שמירה' חוזר ונשנה בתורתנו הקדושה, וכמובא בפרשתנו 'ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם' (ויקרא כב, לא). ואם כן מהי אפוא אותה שמירה שעליה התורה מצווה אותנו וכיצד נעשה זאת?

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, מתייחס לכך בספרו 'יחי ראובן' כי למעשה אפשר לפרש בפשיטות: "ושמרתם מצוותי" מלשון שמירה - לשמור את המצוות, להגן שלא תתקלקלנה, שהאיכות של המצווה תישמר. אם אדם לא שת לבו ומקיים מצווה ללא לב, ללא שמחה וללא מחשבה - אין לה ערך רב.

בשם רבי שלום שבדרון זצ"ל מצטט רבי ראובן קרלנשטיין פנינה יקרה על הפסוק: 'ושמרתם את המצוות' (שמות יב, יז) ודרשו חז"ל במכילתא: "מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה". שאל רבי שלום, מדוע דווקא בפסוק זה משמיעה התורה את הכלל "מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה" ולא במקום אחר?

וכך הוא השיב: פלאי פלאים. כדי שמצה תהיה חמץ, אין צורך לעשות פעולה כלשהי בידיים, די אם נניח את המצה ללא עסק. עיסה העשויה ממים ומקמח, אם לא עושים בה דבר, ממילא היא מחמצת.

לכן, דווקא כאן מרמזת לנו התורה ומדגישה: "מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה". לומר: דע לך כי כדי לקלקל מצווה ולהפסידה, אין צורך דווקא בעשיית פעולה שלילית. די אם אינך שומר עליה, היא נפסדת ומתקלקלת.

כאשר אדם מברך ברכת המזון, זו שעת קרבת ה'; 'נודה לך' - זהו דבר עצום. ברית ותורה! "אם לא אמר ברית ותורה לא יצא ידי חובתו", אך גם אם אומר, והראש לא איתו - הוא מאבד הרבה! כך כתוב בספר 'סוד ושורש העבודה' ובספרים נוספים, שכאשר אומר ואינו יודע מה שאומר, למרות שאמר ברית ותורה, מפסיד הוא את ערך המצווה. אם רק לא שומר ולא מניח את כל כובד משקלו להתרכז ולחשוב מה שמוציא מפיו, מפסיד ברכה זו שהיא מדאורייתא!

אדם קם בבוקר מיצועו. שיחשוב לעצמו: 'אה, עוד מעט אזכה להניח תפילין!' לפעמים הוא מתעורר בבוקר והשאלה הראשונה שעומדת בראשו היא: 'מה השעה? האם אפשר לישון עוד חמש דקות?...' רגע, מדוע הנך משתוקק לישון, הרי תכף שעת הנחת תפילין! תתרגש! מצות תפילין! תצפה לתפילין!

בישיבת 'חברון' שימש כראש ישיבה רבי אהרן כהן זצ"ל, גאון עולם וצדיק. רוב ימיו הוא היה חולני, בעל ייסורים וחלש מאד. משקלו היה כמשקל ילד.

גיסו רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, ידע היטב את מצבו וחולשתו. הוא סיפר, כי בהזדמנות שאל אותו: "רבי אהרן, כיצד אתה מצליח לקום להתפלל? מהיכן אתה שואב כוחות להתרומם מהמיטה (מתוך חולשה רבה)?" השיב לו רבי אהרן: "באמת אין לי כח, אבל כאשר אני נזכר שצריכים ללכת להתפלל, זה מרומם אותי ממשכבי, מקים אותי".

"ושמרתם מצוותי" - זוהי אפוא ההכנה למצווה, התשובה למצווה. כשזוכים, ל'ושמרתם את מצוותי' או אז מתקיים "ועשיתם אותם".

מי יעלה בהר ה'

באחת השנים התקשרה אליי אישה וסיפרה לי בצער רב שתינוקה הרך שנולד לה לא מזמן, סובל מקשיי נשימה חמורים ומצבו קשה מאד, ולפיכך היא מבקשת את ברכתך לרפואת בנה.

על מנת שיהיה לברכה על מה לחלו, הוריתי לאם שתקבל על עצמה להתלבש בצניעות כבנות ישראל הכשרות, ובעזרת ה' בזכות אבותיי הקדושים יירפא בנה ויחלים מקשיי הנשימה שלו.

האם קיבלה על עצמה את הדבר, ובחסידי שמים חל שיפור ניכר במצבו של בנה.

אולם לאחר תקופה שוב התדרדר מצב התינוק והאם התקשרה אליי שוב, אך הפעם קראה באוזניי בזעם עצור: "אם הילד הזה ימות חלילה - אבטל מעליי את הקבלה שקיבלתי על עצמי, ואפסיק לשמור על גדרי הצניעות!"

הצטערתי מאד לשמע דבריה, ואמרתי לה:

"נאמר בתהילים (כד, ג) 'מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו'. בעולם הזה ישנם שני סוגי ניסיונות: יש ניסיונות שנשלחים לאדם מאת הבורא כדי לעורר אותו לשוב בתשובה על חטאיו, והם בבחינת

"מי יעלה בהר ה'", ויש ניסיונות שנשלחים לאדם מאת הבורא כדי לבדוק את מידת האמונה ומידת המסירות שיש לאדם כלפי הבורא יתברך, והם בבחינת "מי יקום במקום קודשו". קשה לעלות במעלות התורה והיראה, אך קשה שבעתיים להישאר בדרגת הקדושה שאליה הגענו.

בסוג הניסיון הראשון הקב"ה העמיד אותך מיד לאחר הולדת בנך, ואת עמדת בו בגבורה וקיבלת על עצמך קבלה גדולה בצניעות.

כעת הקב"ה בחר להעמיד אותך בניסיון מן הסוג השני, והוא מבקש לבחון ולבדוק האם הקבלה שקיבלת על עצמך עקבית והחלטית, או שהייתה זמנית לצורך רפואת ילדך.

בעזרת ה', כאשר תעמדי בניסיון ותמשיכי לשמור על גדרי הצניעות ללא תנאי וסייג, למרות יצר הרע המפתה אותך לחדול מהדבר - תזכי במהרה שישועתך תגיע ובנך הקטן יחלים ממחלתו".

ברוך ה' אישה זו זכתה לעמוד בגבורה בניסיון הקשה שנשלח לה ממרומים, ועוד הוסיפה והתחזקה ביראת שמים טהורה, וראתה בישועת בנה ששב לחיים בריא ושלם.

במה מפטירין

הפטרות השבוע:

"וזהכנים הלויים בני צדוק" (יחזקאל מד)

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכרים דיני קדושת הכהנים על פי הוראותיו של יחזקאל הנביא, שהוא מענין הפרשה שבה מוזכרים הנהגות הקדושה של זרע אהרן הכהן.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לבדוק היטב את מוצא הדברים שנשמעו

גם אם אדם היה עד להתנהגות שהיא לכאורה בלתי נאותה, אל יהיה פזיז בשיפוטו לגבי המעשה. הן באשר לחריצת דעה על אופיו של פלוני והן באשר להחלטה מי מבין הצדדים המעורבים במחלוקת הוא הצודק. צריך לבדוק היטב את כל הנתונים לפני שמחליטים שאמנם מבינים את המצב לאשורו. יותר מכל חשוב לדעת היטב את כל ההלכות הקשורות לעניין, לפני שמחליטים שפלוני אכן עבר עבירה.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

הכעס מוציא מהדעת ומשבש את הנפש

"ויצא בן אשה ישראלית" (ויקרא כד, י)

"מהיכן יצא? רבי לוי אומר מעולמו יצא, ומתניתא אמרה מבית דינו של משה יצא מחויב, בא ליטע אוהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני, אמרו לו איש על דגלו באותות לבית אבותם כתוב. נכנס לבית דינו של משה ויצא מחויב, עמד וגידף." רש"י.

רש"י מביא ואומר שאותו אדם היה בדין ודברים עם שבט דן, שרצה אדם זה ליטע אוהלו בחלקם של שבט דן היות ואימו שלומית בת דברי הייתה משבט דן, אמרו לו בני דן - התורה אומרת שבעניני הנחלות אדם מתייחס לאביו, ואילו אתה בן לאב גוי ומשום כך אין לך חלק ונחלה אצלנו. תשובה זו לא התקבלה על לבו של הבן הישראלי והלך אצל בית דינו של משה שיכריע בעניינו ויצא חייב, ומתוך כעס וזעם רב על פסק הדין יצא לקלל את המקום ברוך הוא.

וראה עד כמה חמורה ומסוכנת מידת הכעס, שהמציא בתוכה מגיע לידי אובדן יכולות וחוסר שליטה עצמית. וכן נאמר (נדרים כב, א) "כל הכועס כל מיני גהינום שולטין בו", דהיינו מלבד זה שעתיד הוא ליירש דינה של גהינום, גם המזיקים המצויים בעולם הזה שהינם שליחים של הגהינום בעולם הבא - פוגעים בו. וכבר מצינו אנשים שמתוך כעס גדול הגיעו להתמוטטות עצבים, התקפת לב, אירוע מוחי ושאר מרעין בישין, רחמנא ליצלן.

ומתוך דברים אלו של רש"י ניתן להסיק שאותו אדם נתדרדר לשפל המדרגה עד כדי פגיעה בקב"ה בשם ה' המפורש מתוך הכעס העצום שהיה מצוי בקרבו. ומלבד זאת הגיע גם לידי כפירה באמת והתכחש למציאות הידועה לכל, שעל אף שידע והכיר בנס העצום הנעשה בלחם הפנים, הלך ולגלג על כך, שכאמור כעסו הוציא אותו מדעתו ושיבש את נפשו.

כמו כן נראה להוסיף ולומר שבני שבט דן מצידם לא נהגו כראוי שדקדקו עימו בדין יתר על המידה. ויתכן לומר שאלמלא בני שבט דן היו מקפידים כל כך עם אותו האיש, והיו נותנים לו לטעת את אוהלו בחלקם, הוא לא היה מגיע לידי ביזוי שמו של מקום ולגלוג על לחם הפנים המצוי במקדש, והיות ונקטו עימו ביד קשה, חומרת המעשה נוקפת אף לחובתם, שאילו היו מסבירים פנים לאותו האיש, כל הלגלוג והקצף הגדול שיצא כתוצאה מכך היה יכול להימנע.

פניני הפרשה

להישאר רגוע גם ביום צום

"לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת" (ויקרא כא, ה)

הואיל והכהנים רתחנים הם - אומר רבינו יוסף חיים זיע"א בעל ה'בן איש חי' - באה התורה בפסוק זה להזהירם במיוחד על מדת הכעס. שכן, אמרו חז"ל (פסחים סו, ב) כל הכועס, אם חכם הוא - חכמתו מסתלקת ממנו". והיכן נמצאת החכמה? בראש. לכן הוזהרו הכהנים: "לא יקרחו קרחה בראשם" - אל תכעסו כדי שלא תסתלק חכמתכם מראשכם.

והנה, ביום צום, גם אנשים שבדרך כלל הנם רגועים - הם נהפכים לרוגשים וגועשים יותר, ויש צורך אפוא להזהיר באופן מיוחד שלא לכעוס בימי הצומות.

וכך הוא הרמז בפסוק: "זקן" - לפני האות ז' באה האות ו'. לפני ק' - צ' ולפני נ' - מ'. ראשי התיבות צום. ואומרת התורה: "לא יקרחו קרחה" - אל להם לכהנים לכעוס, כדי שלא יפסידו את חכמתם מחמת הכעס. "ופאת זקנם" - את צדו של הזקן, האותיות שלפני מלה זו, היינו צום; "לא יגלחו".

מעבר לזה, "ובבשרם לא ישרטו שרטת" - עליהם לשמור גם על הבראות ולא לכעוס.

סבלנות תמיד משתלמת

"ויצא בן אשה ישראלית" (ויקרא כד, י)

ומבואר ברש"י: "לגלג ואמר; ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים בתמייה".

הלקח המוסרי עבורנו, כותב בספר 'אזנים לתורה', שחובה על האדם לקיים את מצוות התורה כהלכתו וכמשפטו, בין אם מבין טעמן ובין אם לאו. על האדם להשריש בלבו שכאשר אינו מבין ומשיג איזו הנהגה מהנהגות השי"ת או איזו מצוה ממצוות התורה, אין זאת אלא מחמת קוצר ומיעוט המשיג, ולפיכך לא יפגום כהוא זה בקיומה בשלימות. ראיה לנו ממעשהו של המקלל. תחילת חטאו היתה בכך שלגלג על מצות לחם הפנים, לאחר שעניינו היה תמוה בעיניו, וסופו שקילל וגידף שם המפורש ששמע בסיני.

והנה אכן על פי הבנתו ראוי המלך לאכול פת חמה בכל יום ולא פת צוננת של תשעה ימים, ברם, לו היה מאמין שמשפטי ה' אמת צדקו יחדיו, וממתין שבוע ימים, היה נוכח לדעת כי לאחר שמונה ימים היתה עדיין הפת חמה, ואז היה ניצל מחטא חמור זה ומעונשו.

קדושה בתחילה ובגלילה

"וקדשתו כי את לחם א-להיך הוא מקריב". (ויקרא כא, ח)

המהר"ם מרוטנבורג עומד על הופעת המילה "וקדשתו" שמופיעה פעמיים במסורה; המופע הראשון הוא במעמד הר סיני "הגבל את ההר וקדשתו", ובשניה בפרשתנו "וקדשתו כי את לחם א-להיך הוא מקריב".

הטעם לכך הוא כי הרי דרשו חכמים "וקדשתו" לפתוח ראשון בתורה ולברך ראשון. לכן "וקדשתו" שנכתב לגבי כהן, נכתב בתחילת פסוק, ואילו "וקדשתו" שבמתן תורה נכתב בסוף פסוק - וזאת מחמת שתלמיד חכם קדושתו בסוף, ככתוב "לקדושים אשר בארץ המה" - שאחר קבורתו ניכרת קדושתו, כפי שנאמר "הן בקדושו לא יאמין".

וגם גדולת תלמיד חכם הינה בסוף הקריאה כפי שנפסק "גדול שבכולם גולל".

להזהיר באהבה על הקטנים

פרקי חינוך מגדולי ראשי הישיבות

אם נפנה את עינינו אל על ונצפה על הכוכבים, ידמה לנו כי הכוכבים אינם אלא נקודות אור זעירות, אבל האמת היא שהכוכבים הם גופים ענקיים, ומהם יש שגדולים יותר מכל כדור הארץ עשרת מונים.

במבט תורני-יהודי, מלמדי תינוקות של בית רבן נמשלו לכוכבים, כפי שדרשו חז"ל במסכת בבא בתרא (ח, ב): "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד - אלו מלמדי תינוקות". אלו שאמונים על ההוראה הפותחת את פרשתנו "אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם". וכבר חז"ל מדייקים מדוע נאמר 'ואמרת' לאחר שכבר נאמר 'אמור'? אלא, לומדים חז"ל, שהכפילות באה "להזהיר גדולים על הקטנים".

ועל כך השתומם הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', מדוע נמשלו מלמדי תינוקות לכוכבים?

הביאור, כפי שהסביר רבי חיים, הוא כך; תפקידם של מתנכים ומלמדי תינוקות, למרות שבעת עבודתם לא מורגשת כל כך חשיבותם והשפעתם על התלמידים, אבל באמת במעשיהם הם יוצרים עולמות ממש. כל תלמיד שיגדל וילך בדרך הטובה שהתוו עבורו נזקף לזכותו של המחנך וההורה, והרי זו תוצאה ברורה של השקעתם וטיפוחם. אם הצליחו בחינוכו, ההצלחה מתקיימת, נשארת ומשפיעה לדורי דורות, וכן להיפך, עיוות או קלקול בחינוכו מהווה עיוות לדורי דורות.

רבי אליעזר טורק שליט"א, מביא בספרו 'אוצרותיהם אמלא' את המסופר על מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שהיה רגיל ללמוד עם בניו בילדותם בקביעות יום יומית, ועם חלקם אף סיים את כל הש"ס קודם שהגיעו לגיל המצוות. וכשנשאל רבי חיים, מה היה העניין בזה? וכי ילדים צעירים מסוגלים לקלוט ולהבין סוגיות עמוקות בעירובין ובנדה?

כך השיב רבי חיים במילים ספורות ומדודות כדרכו:

"היה לי ענין להראות להם כי לגמור ש"ס זה לא סוף העולם, וזה עצמו ידרבן אותם ויתן

להם שאיפות הלאה, ללמוד ולסיים".

הלא כך אמרו חז"ל כי אם אין גדיים אין תיישים, ואם אין תיישים אין גדיים. בשביל שצאצאנו יגדלו ברוח נכונה, צריך להחזיר בנשמתם הזכה כבר מקטנות את כל היסודות החשובים לנו. להשריש בליבם את מעלת התורה, את התשוקה להתגדל בה ולהשתלם במכמניה, גם כשהם זאטוטים קטנים ביותר.

בענין דומה סיפר כ"ק אדמו"ר מקאליב זצ"ל, כי בשנות המלחמה כשהיה במחנה העבודה אושוויץ פגש נער צעיר, המהלך אנה ואנה ופיו ממלמל כל העת. ניגש אליו האדמו"ר ושאלו: "מה אתה ממלמל בפיך כל העת?" בתחילה נרתע הנער לאחוריו בבהלה, כולם היו נראים שם קרחים, בלי שום סממן יהודי על פניהם, ולא ידע מיהו היצור שנטפל אליו ומה הן כוונותיו.

אך לאחר שהזדהה האדמו"ר ביהדותו, ענה הנער: "אני ממלמל כל העת בפי את הפסוק הנצחי 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד'. את הפסוק הזה שיננה אמי השם יקום דמה באוזני בוקר וערב, עוד בהיותי נתון על ערש לידתי. זה הפסוק היחיד שאני יודע בעל פה, והוא מלווה אותי בכל הקשיים שאני חווה כעת במלחמה הנוראה הזאת".

דקת אהבה בדומיה

אחד היסודות החיוניים והכרחיים ביותר במערכת החינוך, מדגיש הרב טורק שליט"א, היא האהבה. האהבה היא עיקרית בחינוך, משום שהיא יוצרת קשר נפשי בין הרב לתלמיד, ומאפשרת גישה למחנך להשתמש עם כליו האישיים שניחן והמקצועיים שרכש בכדי לחנך.

מבלי שקיימת אהבה בין הרב לתלמיד אין יכולת למחנך להשפיע על פנימיותו של התלמיד אלא רק להפעיל אותו; וזאת גם אם הכלים החינוכיים שבידו מוצלחים ומקצועיים ביותר. כך גם להיפך, ככל שהרב יקרב ויאהב יותר את החניך, וינהג עימו בדרכי חיבה, כך גדלים סיכוייו להשפיע לטובה על החניך.

ראש ישיבה לצעירים חשובה בירושלים, סיפר כי בעת הקמת ישיבתו נכנס אל כ"ק האדמו"ר מסלונים שליט"א, וביקש לשמוע ממנו דברי הדרכה.

נענה האדמו"ר ואמר: "אבי מורי הרבי בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל, היה רגיל לומר, כי מחנך או מגיד שיעור שנכנס לכיתתו למסור את שיעורו ביום הראשון, ונפגש זה עתה לראשונה עם תלמידיו, עוד לפני שפותח את פיו הוא חייב לשבת דקה תמימה, להביט בדומיה ובעיניים אבהיות ורחמניות על

תלמידיו היקרים הישובים סביבו, ולהשתדל למלא את חלל ליבו באהבה אמיתית כלפיהם. כי רק כאשר יאהב אותם תהיה לו השפעה אמיתית עליהם, כי האהבה לתלמידים היא קריטית והכרחית לכל מערכת היחסים בין הרב לתלמיד".

מי שהוכיח נקודה זו במציאות, היה המשגיח ממיר, רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל, אשר כידוע השפעתו העזה על תלמידיו חרגה בהרבה מהמסגרת המצויה. היו מתלמידי מיר שאהבו להתבטא כי נולדו מחדש במיר, וזאת לאחר שזכו לחסות בצילו של המשגיח ולהיות מושפע מרוחו.

היכן היה טמון סוד ההצלחה הגדולה של רבי ירוחם בהשפעתו המרובה על נפש תלמידיו? בין היתר בנקודת האהבה הגדולה שהעניק לכל תלמיד ותלמיד!

הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', רגיל לספר כי בבוקר אחד קם רבי ירוחם מלא צער, מתמוגג בבכי. בני המשפחה נבהלו ושאלוהו אם קרה משהו? ורבי ירוחם השיב לפי תומו:

"נפשי עגומה עלי כבר מאתמול, כי תמיד חשתי שכל התלמידים שלי הם כמו ילדי ממש, כך היתה ההרגשה שלי מימים ימימה. אך בשבוע האחרון בני רבי משה לייב חלה, וחשתי בצערו ובכאבו יותר מכאשר תלמידים אחרים חלו... וכשחישבתי עם עצמי אמש חשבון הנפש, נוכחתי שאכן טעיתי, והאהבה שלי בין ילדי ותלמידי אינה שווה. בכל זאת יש הבדל, את הבן אני חש קצת יותר..."

עם כזו אהבה מופלגת ומופגנת כלפי תלמידיו, הצליח רבי ירוחם להשפיע השפעה כה עמוקה ועזה, אשר רישומה ניכר על תלמידיו ותלמידי תלמידיו עד עצם היום הזה. רבי אביש אייזן שליט"א, סיפר שבהיותו תלמיד בתלמוד תורה 'עץ חיים', זכה לנסוע כמה פעמים בנסיעה מאורגנת מטעם הת"ת אל מרן ה'חזון איש' זצ"ל, שבחן אותם וברכם. באותם ביקורים זכה לשמוע כיצד ה'חזון איש' אומר למלמד בערך בלשון זו: **"מלמד צריך לדעת כי אם הוא יעניק בבוקר חיוך רחב לכל תלמיד ותלמיד בבואו לתלמוד תורה, התלמיד מצידו יחזיר לו שני חיוכים, וכך כל יומו יתנהל אחרת"**.

ה'חזון איש' כיוון את המחנך, כי כל מערכת היחסים בין הרב לתלמידו, רמת השפעתו וחיבורו עם נפש התלמיד תלויה במאור פניו, בסבלנותו ובגילוויי האהבה והחיבה שיגלה כלפי התלמיד. רק כך יצליח לפתוח את ליבו ולהשפיע עליו במידה גדושה.